

Становище

от проф. д-р арх. Тодор Веселинов Булев
за арх. Ирена Николаева Спиридонова
за конкурс за избор на „доцент“ в катедра „Градоустройство, история и
теория на архитектурата“, Архитектурен факултет на
ВСУ „Любен Каравелов“, научна специалност 02.17.05 „Архитектура на
сградите, конструкции, съоръжения и детайли“,
обявен в ДВ, бр. 14, 10.02.2017 г.

Настоящото становище е изготвено въз основа на заповед 375 / 21.04.2017 г. на ректора на ВСУ „Л. Каравелов“ за провеждане на конкурса и заседанието на Факултетния съвет за избор на научно жури и рецензенти (Протокол № 1, 24.04.2017 г., вх. № 903). Анализът и изводите се базират на представените от кандидата материали.

Д-р арх. Ирена Николаева Спиридонова се е дипломирала в Архитектурния факултет на УАСГ – София като магистър през 2005 г., като това е нейно второ висше образование (през 1998 г. завършва „Счетоводство и контрол в УНСС). Още с дипломната си работа, „Обновяване на жк „Западен парк“, София, показва желание да съчетава проектантския с изследователския подход – проектът е отличен с награда от САБ. От 2008 г. работи като хоноруван асистент към катедра „Жилищни сгради“ в Архитектурния факултет на УАСГ. През 2011 г. постъпва като редовен асистент, от 2015 г. е главен асистент в катедра „ГИТА“, Архитектурен факултет на ВСУ „Л. Каравелов“. През 2015 г. защитава дисертация за научно – образователна степен „доктор“ в катедра „Жилищни сгради“, УАСГ. Притежава пълна проектантска правоспособност. Има богата самостоятелна проектантска практика като ръководител на собствена фирма, „Арх креатив студио – нкс дизайн“ ЕООД (2007 – 2011 г.), към „Порш Концепт“ ЕООД (2011 – 2014 г.) и др. Тя е съавтор и водещ автор на различни проекти за обществени и жилищни сгради и интериори. Участва

със свои проекти в редица изложби , организирани от САБ, в научни изследвания, финансирани от Фонда за научни изследвания към МОН и във ВСУ „Л. Каравелов“. Автор на отговорни експертизи.

Педагогическата ѝ практика във ВСУ също е богата. Тя ръководи курсови проекти и дипломанти, рецензира неоднократно дипломни работи. В съавторство с арх. Ина Ламбева е изготвила web – базирани лекционни курсове по интериор на жилищните и обществени сгради, както и задания за курсови проекти. Трябва да подчертая, че липсва яснота по отношение собственото ѝ участие.

Арх. Спиридонова показва трайни научни интереси по отношение на архитектурата на обитаването. Израз на това е поредица от 7 самостоятелни труда по темата и хабилизационният ѝ труд „Крайградски селища за индивидуално обитаване“, на който ще се спра по-подробно (Приложение към чл. 56 (1), т. 11 от ПРАС.)

Темата „Крайградски селища за индивидуално обитаване“ (въпреки че ще споделя бележки към наименованието) е интересна и актуална. Споделям мнението на автора, че през последните десетилетия, особено в европейската практика, се наблюдава тенденция за смяна на модела на обитаване, а оттам и на градската структура – от по-интензивно, по-високоетажно и, общо взето, по-колективистично, към нискоетажно, с индивидуално застрояване , с по-висок стандарт и с тенденция и към дисперсно застрояване спрямо основното градско ядро. Въпреки че у нас тази тенденция се изяви по-ясно през последните 10 – 15 години, редно е да отбележим, че още през 80 – те години такава урбанистична идея бе заложена в ОУП – Пловдив (арх. Ив. Попов); по-късно аз самият, както и други колеги приехме тази теза в конкурсните си проекти за ОУП на София (2000 г., „София и европейската интеграция“), ОУП – Варна (арх. Ив. Никифоров, 2009 г.) също предвижда обширни територии за нискоетажно застрояване. Необходимо е обаче да се прави разлика между американската „Субурбия“ – в САЩ открай време индивидуалният тип застрояване е водещ, като оформя обширни, но аморфни територии, което е било и предмет на различни, нерядко и критични оценки. В Европа и, в частност, в България той се развива по-активно в последните 15 – 20 г., при това, за разлика от САЩ, предимно под формата на по-малки, често „затворени“ „селищни“ комплекси. Но има и страни, където нискоетажното и дисперсно развитие на градовете още от 60 – 70 – те години

е факт – без да се налага изграждането на затворени селища – Дания, Швейцария, Финландия, по традиция Англия и пр. В този смисъл считам, че анализът и на по-ранни примери би бил полезен за по-цялостно разгръщане на темата. Заслужава внимание направеният анализ на плюсовете и минусите на новите „крайградски селища“, но той трябва да бъде значително по-разширен. Отворен остава въпросът доколко, кога и как „крайградските селища“ реално създават затворена социална общност и как (доколко) тази общност взаимодейства с други подобни. Интерес по отношение на първия въпрос представлява ролята на размера (броя на жилищните единици) и ролята на вътрешната структура на „селището“, но също така и ролята на жизнения стандарт, еднородния социален статус на обитателите. Вторият въпрос е свързан с ролята на „селищата“ в градската структура – и връзката им с нея, аспекти, които също би трябвало в бъдеще да са обект на по-подробен анализ. По-задълбочено проучване заслужава и възможността за енергийна, а и комунална „самодостатъчност“ на тези „селища“, която именно би ги направила относително териториално автономни, а оттам и по-независими в локацията си – съответно, по-пълноценно реализиращи потенциала си.

Трудът е логично и пълноценно илюстриран. Авторът успешно изследва и класифицира разнообразни градоустройствени и „имиджови“ решения в решението на „селищата“, но считам, че някои от прилаганите примери (в частност от Китай и Мексико, а и от Русия и България) заслужават и по-критична оценка. В заключение към оценката на изследването ще подчертая, че навсякъде поставям „селище“ в кавички. Понятието селище е ясно дефинирано и е много по-съдържателно от разгледаните жилищни структури въпреки желанието им да имитират традиционната среда на малките градчета и селата. Впрочем, в текста на английски заглавието на труда е „Gated communities“, което е много по-точно спрямо разглежданата тематика.

Разбира се, бележките, които направих, са в насока на разширяване и обогатяване на изследванията на арх. Спиридонова в тази добре намерена, добре заявена с разработката си и богата на „разрези“ научна тема. Изследването като цяло е добре структурирано и съдържа коректно формулирани научни приноси (в приложението по чл. 56 (1), т. 12 от ПРАС.

Считам, че представеният комплект материали от арх. Спиридонова разкрива убедително натрупания педагогически опит, научни умения и творческо развитие. Приемам кандидатурата ѝ за аргументирана и ще подкрепя избора ѝ за „доцент“ в катедра „ГИТА“ на Архитектурния факултет на ВСУ „Л. Каравелов“.

25.05.2017 г.

Проф. д-р арх. Тодор Булев